

OBRtnIK

Glasilo Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjenišvo za izdajo lista „Obrtnik“ (Lovro Pičman). Uprava: Ljubljana, Ilirska ul. 15.
Naročnina znaša: za celo leto . . . 30.— Din
za pol leta . . . 15.— „
posamezna številka . . . 1.50 „

*V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!*

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik Mihelčič Ivan ml. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankirani dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponatis člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto I.

Ljubljana, dne 28. aprila 1932.

Štev. 3.

+ IVAN MIHELČIČ

Usoda je neizprosno neizprosna in kruta. Ne ozira se na nikake okoliščine! Ne pozna usmiljenja in ne ve za žalost. Iz naše vrste nam je ugrabila našega najboljšega sodelavca in soustanovitelja našega lista — našega Mihelčiča Ivana. Bil je obrtnik in idealist. Bil je mož trdnega zdravja, poštenega značaja, odločen borec za obrtniško samoodločbo — korakal je vedno na čelu borec obrtniškega pokreta. Nesebičen organizator kakršen je bil, je vedno pomagal bližnjemu in mnogi se ga bodo še dolgo, dolgo spominjali kot velikega dobrotnika.

Obrtniki so našli v njem vzor moža-idealista, zato so si ga postavljali na odgovorna mesta v svojih društvih, organizacijah in zavodih. Bil je podpredsednik društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino in občinski svetovalec mesta Ljubljane. Leta 1923. je ustanovil zadrugo konc. elektrotehnikov, kateri je predsedoval dolgih 9 let. Predsedoval je »Zvezi obrtnih zadrug« do njenega razpusta, izvoljen je bil v upravni odbor »Zanatske banke« itd. itd. Vse življenje je bil nesebičen sokolski pobornik in neustrašen oznanjevalec jugoslovanske ideje.

V svojem elektrotehniškem podjetju, ki ga je ustanovil leta 1918, je bil soliden, postrežljiv in marljiv obrtnik, zato mu je obrt zelo dobro uspevala. Rodil se je kot kmečki sin na vrhu pri Sv. Trojici nad Dobom leta 1875. Neizmerno je ljubil svojo rodno grudo in naklučeje je hotelo, da mu je postalo ravno to usodopolno. Svojim otrokom je šel razkazat domači kraj, na potu nazaj v Ljubljano ga je pa doletela smrtna nesreča, ki ji je podlegel.

Z njegovo smrtjo je izgubilo obrtništvo svojo najboljšo moralno oporo in najboljšega svetovaleca v obrtniškem pokretu za gospodarsko samostojnost. Enako bridko, kakor ga bodo pogrešali obrtniki, ga pa pogreša tudi njegova ljubljena družina, katero je ostavil v neizmerni žalosti.

Dragi Ivan! Sedaj počivaš in mirno ležiš brez zemskega življenja. Toda tvoja duša, tvoje srce in Tvoje delo ostane za vedno med nami!

* * *

O priliki smrti g. Mihelčiča Ivana se je vršila žalna seja »Društva jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani«. Predsednik Pičman se je spominjal pokojnega podpredsednika Mihelčiča v daljšem ganljivem govoru, v katerem je poudarjal nenadomestljivo izgubo dragega tovariša. V znak žalosti so se vsi navzoči zatopili v enominutni molk v spomin umrlemu.

Na predlog dveh članov se je zbrala v počastitev spomina na Mihelčiča med navzočimi večja svota denarja, katera se podari revnim obrtniškim vdovam.

Za prenos krste in prenos društvenega venca se je prostovoljno prijavilo devet mojstrov-obrtnikov.

* * *

Izvršni odbor »Zanatske banke« kraljevine Jugoslavije, podružnice v Ljubljani, je imel povodom smrti upravnega svetnika g. Mihelčiča Ivana, žalno

sejo. G. predsednik Franchetti je v svojem spominskem govoru očrtal kremenit značaj in velike zasluge, ki si jih je pokojni pridobil v obrtniškem javnem udejstvovanju.

Upravni odbor v Ljubljani je prejel brzojavno sožalne izraze od centralnega bančnega odbora, kateri izraža svoje najiskrenejše sožalje ob priliki velike nesreče, ki je zadela pokojnikovo družino in poslovni odbor, v katerem je bil preminuli odlični sodelavec.

Nadalje so dospela sožalja tudi od zagrebske in sarajevske bančne podružnice, katere izražajo globoko sočustvanje za preminulim tovarišem.

V znak sožalja so se vsi navzoči dvignili s svojih sedežev.

* * *

V sredo ob pol 5. uri popoldne se je preneslo truplo pokojnega Mihelčiča iz mrtvašnice splošne bolnice v Ljubljani v njegov sveži grob k Sv. Križu. Nepregledna množica pogrebecev je spremljala priljubljenega pokojnika pred in za krsto in ob vsej poti so stale goste gručice nemih sočustvovalcev.

Pogreba so se udeležili g. senator dr. Valentin Rožič, vsi ljubljanski občinski svetovalci z gospodom županom na čelu, zastopniki TOI, magistratni funkcionarji, načelniki obrtnih zadrug itd., itd. Podarjenih je bilo več kot dvajset krasnih vencev, v sprevodu je šlo mnogo Sokolov in impozantna množica, nad dvesto članov društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino. Sprevod je segal od Zaloške ceste po vsej Ahaceljevi cesti do železniškega podvoza. Turobnost na zadnji poti Mihelčiča je povelicevalo ubrano žalno petje njegovih prijateljev in znancev.

Na pokopališču se je ob krsti pokojnika poslovil predsednik društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino:

Dragi Ivan! Pretresla nas je kruta vest in resnica, vest o tvoji smrti.

Ne moremo razumeti, da Te ni več med nami. Negibno — mrtev — brez vsakega zemskega življenja — poslušaj naše besede, toda Tvoja duša, Tvoje srce in Tvoji nauki, ti bodo živeli večno med nami.

Dragi Ivan! ne bom Ti pel slave, saj Te poznamo vsi navzoči in mnogo, mnogo odsotnih. Malo je bilo organizacij, pri katerih ne bi osebno pomagal, sedaj Te je pa tako nenadno iztrgalo iz naše srede — iz srede Tvoje žalostne družine. Nikdar ne bomo pozabili, v kakšen ponos Ti je bil Tvoj dom in Tvoja družina, ker si jim bil nad vse skrben oče, soproj in gospodar — in danes — danes se je Tvoje zemsko delo končalo...

Predobro se zavedamo, dragi Ivane, da si nas zapustil Ti, ki si nam pomagal graditi na naši skupni gradbi zavednih obrtnikov — da nas je zapustil idealen mož, kateremu je vsak mal napredek vžil novo veselje in življenje do dela. Klanjamo se pred Tvojim nesrečnim telesom in tako težko — tako bridko je naše slovo, — dragi Ivan... Poslavljam se od Tebe v imenu vsega društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino in v imenu vseh zavednih obrtnikov. Počivaj mirno in naj Ti da ta zemlja trpljenja večni mir in pokoj!...

Naprosili so me, naj Ti izrečem v imenu bratov Srbov zadnji pozdrav in naj Ti poklonim v imenu »Zemaljskog saveza, udruženja in esnafa v Beogradu, ta njihov venec.

Nadalje Ti imam izročiti venec tudi v imenu »Saveza hrvatskih središnjic v Zagrebu.

Žalujemo nesrečni družini izrekam v imenu vseh srbskih in hrvatskih obrtnikov globoko sožalje.

Pomagajmo si sami!

Danes v dobi težke svetovne gospodarske krize obvezna vse države največja skrb v želji, kako da izvozijo višek svoje produkcije, ravnotako pa vsaka država vodi račun, kako da zmanjša uvoz tujih produktov. Prvo mora služiti obdržanju aktivnosti trgovinskih bilanc, drugo pa naj krepí prosperiteto domače proizvodnje. Iz teh ozirov se sklepajo in izmenjavajo med državami trgovinski dogovori, povišavajo se carine, uvaja se kontingentiranje blaga, odpuščajo se inozemski delavci, itd.

Medtem ko se po celem svetu tako postopa, kako pa mi odgovarjamo na to, ali se tudi mi poslužujemo istih mer? Ne! Mi zaposlujemo in vzdržujemo desetisoče tujih delavcev in to na račun naših, ki begajo brez dela ter ustanavljamo za njih brezplačne kuhinje, mesto da jim nudimo delo in zaslužek. Tako ubijamo sami sebe, tujcem nudimo življenje; uvažamo pa tudi mnogo tega, brez česar bi mogli izhajati, ali pa sami proizvajati. Neomejeno se vrši ta uvoz, brez ozira na to, da li uvozne države tudi kupujejo naše produkte, ki jih imamo na preteg.

Ko že ne moremo doseči dovoljnega izvoza za svoje gospodarske produkte, se moramo pač pobrigati, da stvorimo in okrepimo sami naše domače notranje tržišče, kupujmo pa samo od onih, ki kupujejo tudi od nas in za toliko, za kolikor nam oni dajo zaslužka.

Da si ustvarimo boljše pogoje na domačem tržišču, moramo predvsem povečati kupno moč naših konzumentov, zato je potreba, da kupujemo samo domače blago in da damo zaslužka našim delavcem in obrtnikom, ki so najboljši in najsigurnejši konzumenti naših gospodarskih proizvodov. Treba je, da dobro pomislimo, prej nego potrošimo denar za tuje blago, ker se tako le sistematično slabimo, če pa kupujemo domače blago, ostane denar v naših rokah, ter s tem pomoremo našim ljudem, pa prav gotovo tudi samim sebi.

V našem gospodarstvu si moramo zato zastaviti geslo:

KUPUJMO DOMAČE BLAGO.

Le tako bo mogoče, da industrija in obrtništvo razpečata svoje izdelke, v zameno pa potrošita kmetijske pridelke. Razvita kupčija in z njo neprestano kroženje denarja bi ojačilo kupno moč naših pridobitnikov in konzumentov.

V mnogih državah in to celo v takih, ki imajo urejeno in dobro razvito gospodarstvo, se v poslednjih letih razvija živahna in odločna propaganda, ki stremi za tem, da lastno prebivalstvo čimbolj odvrne od nakupovanja importiranega blaga. Kljub vsem carinskim zidovom in vsem omejitvam, ki onemogočajo import, pa si trgovina predvsem radi konkurenčnih cen vzlic vsemu utira pot do tujih tržišč. Temu pa si odpomorejo le z lastno produkcijo in s propagandnim pozivom na zavedne in disciplinirane državljane, da v prvem redu kupujejo domače blago.

Računajmo, da nam preostane še nekoliko let, da se gospodarstvo in njegove prilike normalizirajo, pa takoj brižno uvidimo, da bo treba tudi v naši državi podvzeti izrednih mer, da se ohrani gospodarska delavnost, očuva in okrepi domače tržišče. Zato pa bo potreba tudi razviti propagando in apelirati na nacionalnost in uvidevnost naših državljanov z geslom:

KUPUJTE DOMAČE BLAGO!

DRUŠTVENI VESTNIK

društva jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani.

Na prvi odborovi seji se je sestavil odbor društva takole: Predsednik: Pičman Lovro, podpredsednik Mihelčič Ivan, tajnik dip. teh. Kunstler Albin, tajnikov namestnik Havliček Franc, blagajnik Mihelčič Ivan, blagajnikov namestnik Vidmar Karl. Načelnik gospodarskega odseka je Vidmar Karl, načelnik prosvetnega odseka Šimenc Ivan, načelnik prireditvenega odseka Pogačnik Matko. Za registratorja članstva je bil izvoljen Dolenc Hinko.

Dipl. teh. Kunstler A.

Ljubljana, v marcu 1932.

Skozi Nemčijo.

Popotna opazovanja obrtnika.

Razstava kolarskih obrtnih delavnic na lipskem velesejmu mi je dala povod potovati v Nemčijo. Sestavljen sem si potni program, kateri je zahteval mnogo truda, toda sorazmerno najmanj stroškov. Z vlakom sem se vozil vedno ponoči, vsled tega nisem nikoli zamudil dneva za opazovanje. Obiskal sem Monakovo, Leipzig, Berlin, Prago in Dunaj, ter rabil za vse potovanje devet noči in osem dni.

Zvečer sem se odpeljal z monakovskim brzovlakom iz Ljubljane do Jesenice. V vozu sem bil edini Jugoslovian, eden od potnikov je bil Turek, dva sta bila Nemca in eden Amerikanec. Na Jesenicah smo presedli v laški vlak, katerega vozovi so peljali direktno do Monakovega. Tu sem imel zopet novo družbo. Nek Nemec se je zelo navduševal za laško vino, jaz sem mu pa povedal, da se dobi vino pri našem kmetu že za dva dinarja liter, kar se je vsem zdelo skoraj neverjetno.

Carinski pregled je bil od naših in avstrijskih uradnikov vljuden in resno uraden. Vsakemu so pregledali denar in prtljago, ter smo drug za drugega vedeli, kakšno bogastvo nosi s seboj. Na celi poti od Podrožce do Solnograda je vstopil v naš vlak samo en potnik Avstrijec; mogoče radi velike krize Avstriji ni nič ne potujejo. V Solnogradu zopet avstrijski in nemški carinski pregled, nakar so vpregli v naš vlak električno lokomotivo. Po nemškem ozemlju vozi vlak s hitrostjo osemdeset kilometrov na uro in smo po dve in polurni vožnji brez prestanka v Monakovem. Ura je pol osmih zjutraj.

Promet na kolodvoru je zelo živahen. Vlaki prihajajo od vseh strani in privažajo ljudi v mesto na delo. Po ulicah je pol metra na novo zapadlega snega. Najeti brezposelni so nakladali sneg na železne dvokolice, katere so izpraznjevali v cestne kanale. Vozovi za konjsko vprego so tu zelo veliki in težki. Tem vozem primerni so tudi konji, visoki so do dva metra. Vozovi za pobiranje smeti so na dva kolesa in vozi tak voz samo en konj, kateri pelje dva in pol kubična metra smeti. Tovorni avtomobili imajo stranice nakladalnega prostora samo 30 cm visoke, ali pa še manj.

Vsaka stranica je narejena z ene jesenove deske in tako lakirana, da se vidi struktura lesa, kakor pri naših zapravljenih živčkah.

Ob pol devetih sem šel v tehniški muzej, takozvani »Deutsches Museum«. Tu se vidi, kako se je razvijala obrt in industrija skozi stoletja do današnjih dni. Muzej je na obsegu in zbirkah ogromen in se rabi za njega natančen ogled več dni. Pot skozi vse dvorane je dolga 15 kilometrov in je razdeljen v pet oddelkov. Prvi oddelek razkazuje sestavo zemlje, rudarstvo, plavžarstvo in pridobivanje kovin, obdelovalne stroje in obdelovanje kovin, ter vodne, parne in zgorilne delavne stroje. Drugi oddelek vsebuje prometne pripomočke. Tu vidimo ves razvoj vozil za ceste, vodo in zrak. Ostali trije oddelki imajo med drugim časovno merjenje, elektrotehniko, kemijo, stavbarstvo, poljedelstvo itd.

V prvem oddelku so napravljene kopije premogokopov in se gre skozi rove tako, kakor v pravem rudniku. Na ta način so napravljene solni rudniki, rudniki za kovinasto rudo itd. Vidi se obratovanje plavžev, kako so bili ti napravljene pred stoletji in kako danes, nadalje je prikazan ves zgodovinski razvoj raznih pripomočkov in strojev za

Sedež društva je na Borštnikovem trgu št. 1., kamor naj se naslavlja tudi vsi dopisi. Istotam se vpisujejo novi člani in se dobi vse društvene tekoče informacije.

Tovariše obrtnike opozarjamo, da dobe pri gornjem naslovu prepise pravil društva Jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani. Istotam se dobe tudi osnutki pravil za ustanavljanje podružnic tega društva. Podružnica se že lahko ustanovi s 30 člani.

Na občnem zboru se je sklenilo, da je list »Obrtnik« uradno glasilo »Društva jug. obrtnikov za Dravsko banovino«, zato pošljemo list vsem našim članom. Prosimo cenj. tovariše, naj nam lista ne vračajo, temveč nam ob prvi priliki nakažejo naročnino za obrtnikovo glasilo.

Ustanovni občni zbor Društva jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani.

(Nadaljevanje.)

G. predsednik Mihelčič pozove članstvo, naj si izbere iz svojih vrst kandidate za društveni odbor. V to svrhu odredi 10 minut odmor. Člani so se zbrali po strokah v skupine in sicer: v lesno, kovinsko, dekorativno, oblačilno itd. in te skupine so iz svoje srede izbrale kandidate za odbor. Po odmoru prečita g. Pavčič sestavljeno listo, ki jo tvorijo: predsednik Pičman Lovro, podpredsednik Mihelčič Ivan sen., tajnik dipl. tehnik Kunster Albin, odborniki: Rozman Ivan, Kregar Josip, Praznik Ivan, Gayer Rudolf, Vidmar Karol, More Emil, Živec Franc, Koleča Anton in Šimenc Ivan. Namestniki: Šimnovec Alojzij, Havliček Franc, Pogačnik Matko, Pintar Jožef, Fujan Franc in Dolenc Hinko. Nadzorstvo: Košak Ivan, Šimenc Hinko, Ravnikar Franc. Besedo je prevzel zopet g. predsednik pripravljalnega odbora I. Mihelčič in se zahvalil g. Pavčiču za požrtvovalno moč pri sestavi kandidatne liste, katera ima malo kandidatov za tako veliko društvo. Da je sorazmerno malo odborniških mest je krivo to, ker pripravljalni odbor ni računal na tako izvanredno velik pritok članov k novo ustanovljenemu društvu, katerega število se že ob

ustanovitvi bliža tretji stotinki. Gospod Mihelčič je vprašal navzoče člane, če hočejo glasovati z listki ali z vzklikom za predlagano listo. Vsi so se soglasno odločili za volitve z vzklikom. G. predsednik je nato še enkrat prebral predlagano listo in nato poimensko dal na glasovanje poedine kandidate. Izvoljeni so bili g. Pičman Lovro za predsednika in g. Mihelčič Ivan za podpredsednika soglasno, ostali odbor in nadzorstvo soglasno in z večino glasov.

Takoj po volitvah je predsednik pripravljalnega odbora, g. Mihelčič, predal funkcijo voditelja ustanovnega občnega zbora novo izvoljenemu predsedniku g. Pičmanu. G. Pičman se je v svojem nastopnem govoru zahvalil navzočim za izkazano zaupanje in podeljeno čast pri tem prepotrebem obrtnem društvu s sledečimi odkritosrčnimi besedami: »V teh resnih časih, ko se vsak obrtnik komaj s težavo preživlja, nam je ovirana še tista bora možnost soodločanja v obrtnih zadevah, ki bi jo sicer morali imeti. To soodločanje so nam vzeli drugi neobrniki, mi obrtniki pa moramo stati ob strani. Sedaj, ko imamo svoje obrtniško društvo nam pa bo že možno tolmačiti zahteve obrtnika z večjo energijo in večjim vplivom, ker nas bo na stotine zbranih v močni enoti. Poverili ste mi častno mesto, katero bom zavzel z veliko vnemo in ljubeznijo za vaš obrtniški dobrobit in za napredek našega Jugoslovanskega obrtniškega društva za Dravsko banovino v Ljubljani. Naše društvo čaka težka naloga, naloga osvoboditi naše tovariše stanovske odvisnosti in jim priklicati v življenje samozavest, da je obrtnik tisti človek, kateri nosi na ramenih temelj kulture in napredka. Zato se ne sme obrtnika zapostavljati pri deljenju dobrin, izpostavlja ga pa tam, kjer je teža življenja največja. Prepričani smo in upamo dobiti v našem novem društvu tisto moč, na katero bodo morali jemati obzir oni, ki so dosedaj imeli obrtnika za neko nevažno osebo.

Naš veliki program so naša društvena pravila, katera so vam bila prečitana. Izvajanje teh pravil nam nalaga tako obširno delo, kakor si ga v hipu niti ne zamišljamo, dasiravno se zavedamo velike odgovornosti proti članom in napram oblastvom. Zato morajo tudi člani staviti odboru svoje zahteve in ideje, saj naše društvo ni absolutično, temveč tako, pri katerem ima vsak član društva enake pravice in dolžnosti. Jaz kot predsednik tega vašega društva se moram tudi iskreno zahvaliti gospodu

Mihelčiču st., kateri je obudil to našo skrito idejo o ustanovitvi društva, v življenje in je takorekoč oče društva, pa tudi njegovemu sinu g. Ivanu, ki nam je bil pri pripravljalnem delu zaslužen in spreten pomočnik. Zahvalim se pa tudi vsemu ostalemu pripravljalnemu odboru za nesebično požrtvovalnost in poudarjam, dokler nas bo družila prava bratska stanovska zavest, se nam ni treba bati sovražnikov. Bodimo budni in pomagajmo si med seboj, ker šteli bomo le toliko, kolikor močne se bomo pokazali. (Gromko odobravanje.) Naši tovariši iz Celja so nam prinesli 50 podpisanih članskih pristopnic. Ker imamo po pravilih pravico ustanavljati podružnice, bo zato v najkrajšem času nastala v Celju naša prva podružnica. (Odobravanje.) Tako nastaja naša ideja živa resnica in mi obrtniki se veselimo našega napredka. Veselimo se, ker se je pričela zavest obrtnikov prebujati in veselimo se naše prve zmage nad nasprotnikom, zato Vam kličem: Vsi vztrajno na delo za naše društvo in živel naš jugoslovanski obrtnik! (Navdušenje med člani in odkritosrčni vzkliki g. predsedniku.)

G. Rozman Ivan predlaga sledečo članarino: za redne člane Din 3 vpisnine in 1 Din mesečne članarine, katera se plača skupaj za celo leto. Za podporne člane 10 Din letne članarine, za ustanovne člane Din 250, katere se plača enkrat za vselej. Ta predlog je utemeljil sledeče: »Z ozirom na slabo gmočno stanje obrtnikov in na slabe čase moramo imeti najmanjšo mogočo članarino, zato da članarina ne bo nikomur ovirala postati član našega društva.

G. predsednik Pičman ponovi stavljen predlog o članarini in ga da na glasovanje. Pri glasovanju je bil predlog soglasno sprejet in velja za leto 1932.—33. predlagana članarina. Po izglasovanju članarine je pozval g. predsednik Pičman člane, naj se prijavijo k besedi s svojimi predlogi in željami, da se s tem preide na zadnjo točko dnevnega reda ustanovnega občnega zbora, katera je označena na dnevnem redu kot »Raznoterosti«. Prvi se je k besedi prijavil g. Šimenc Ivan, trgovski vrtnar iz Ljubljane, ki je v temperamentnem govoru prednašal svoje misli sledeče:

Dragi tovariši — obrtniki! Danes smo se zbrali na tem impozantnem in zgodovinskem ustanovnem zboru, da tudi drugi vidijo, kako so močne vrste zavednih obrtnikov. Od nas vseh je že vsakdo na sebi občutil zapostavljanje tam, kjer naj obrtnik išče svoje zaslonbe in podpore v sili. Radi teh vladajočih razmer je obrtništvo pričelo misliti na samoodločevanje v obrtnih zadevah, kakor si sami odločajo obrtniki že desetletja v drugih državah. Mi smo bili skozi osemdeset let slepljeni po neobrniki, kateri so nam prikrivali možnost obstoja samostojnih obrtnih zbornic in šele naši bratje Srbi so nam obudili potrebno samozavest, da je obrtnik vsaj toliko zmožen, da v svojih težnjah sam sebi odloča.

Seveda so nas gospodje neobrniki pošiljali kot figure na to ali ono konferenco, kjer smo potem lahko sedeli in prikimali, saj do besede smo tako redko prišli. Pri odločanju in sklepih pa obrtnik sploh nikoli ni prišel v poštev, temveč je dobil že gotovo pogreto odločitev na mizo. To, mislim, se bo sedaj končalo in prvi korak k temu, prvi javni pobornik obrtnikov je nastal z danes ustanovljenim obrtniškim društvom, katero bo pravično zastopalo obrtnike pri oblastvih. Borili se bomo skupno v masi, ker en obrtnik sam ni pomena vreden pri gospodih. Vsaka reka je pa pri izviru še majhna, slaba, toda ko dobi ta reka pritoke, se veča in veča tako, da je pri izlivu mogočen veletok, katerega respektirajo mostovi in bregovi na njegovem pohodu. Vidite tako bo tudi naš pokret rasel in nastajal od dneva do dneva mogočnejši veletok, sestavljen iz zavednih obrtnikov. Zato izrekam Vam, dragi tovariši, srčno zahvalo, ker ste vi ta prvi izvir v tej naši reki, ker vi ste prvi pionirji v tem našem re-

pridobivanje kovin, radi česa in kako ti stroji delujejo, ter od kedar so ti stroji v rabi. Pri obdelovanju kovin vidimo, kako se vliva, kuje, struži, vrta, pretiska itd., vse zopet z zgodovinskim razvojem. Po ogledu obdelovanja kovin se preide do delavnih strojev. Ta predel ima v miniaturni vse vrste vodnih koles in turbin in se vsi ti stroji stavijo lahko v obrat z vodovodno vodo. Slede stari zgodovinski parni stroji, parne turbine, plinski, bencinski, toplotni in Diselovi motorji, vse v raznih konstrukcijah z natančnim opisom in so vsi stroji tako napravljeni, da opazovalec lahko zasleduje način delovanja. Za ogled prvega oddelka se rabi najmanj pet ur.

Razstavišče za prometne pripomočke ima zbirke raznih smuč, sani, dvokolic, vozov, biciklov, motornih koles, avtomobilov itd. Posebno krasni so stari zgodovinski vozovi bavarskih kraljev, kateri imajo umetniško bogato rezbarijo in ročno vezenje, poleg tega so pa še vsi pozlačeni. Med lokomotivami se vidi imitacijo Stephensonove (prve) lokomotive v naravni velikosti, katero se stavi lahko v obratovanje. Vidi se tudi moderno pravo lokomotivo v prerezu, pri kateri se da zasledovati način delovanja mehanizma. Razstavljene so tudi električne lokomotive, tramvaji, žične železnice,

dvigala in mnogo drugega. Med vodnimi vozili so čolni, splavi, jadrenice in parniki; pri zračnih vozilih pa baloni, zrakoplovi in aeroplani, ter razne pomembne iznajdbe na tem polju. V tem oddelku so narejene pomanjšane pokrajine, skozi katere se grade ceste, mostovi, železnice, tuneli in tako dalje. Tunelska gradnja je pokazana tudi v naravni velikosti z vsemi stroji in ljudmi pri delu. Za ogled tega oddelka je potreba tri ure, če se ogleduje površno.

Obisk muzeja je stalno velik od ljudi, kateri se zanimajo za tehniški razvoj, ter se pri ogledovanju srečuje ljudi vseh narodnosti. Ogled je tako zanimiv, da se pozabi na čas in kosilo, odpovedo pa noge od dolge hoje in živci od pregromnega opazovanja.

Monakovo ima stare, velike, arhitektonsko bogate stavbe, katere pričajo o bogastvu nekdanjega kraljevskega mesta. Razkošnost kavarn je za ljubljanske pojme direktno potratna. Godbeni orkester neke take kavarne je imel 23 godbenikov. Monakovčani so prijazni in vljudo postrežljivi, oblačijo se preprosto in okusno.

Zvečer sem se odpeljal proti Leipzigu. Vozil sem se celo noč.

(Dalje prih.)

obrtniškem društvu, katerega smo danes ustanovili.

Ko pride misijonar v džunglo med brezverce si zgradi svoj hram, svojo cerkvico. V to cerkvico vabi in zbira vernike, kjer jim oznanja sveto besedo in ta cerkvica in beseda je moč, katera druži vse vernike. Verniki imajo v cerkvici in hramu svoje pribežališče v hudi uri. Tudi nam vernikom, članom našega novega društva, se obetajo hude ure, zato se moramo tesno strniti v močno društveno celoto in ta celota obrtnikov mora imeti tudi svoje pribežališče, svojo cerkvico, svoj društveni dom. V prejšnjih časih, ko so hodili obrtniški pomočniki radi izobrazbe v tuje kraje, je bilo močno razvito cehovstvo. V vsakem večjem kraju je dobil popotni obrtnik prenočišče in v mnogih slučajih tudi hrano zastoj od obrtnikov dotičnega kraja, torej so popotniki cehali na račun obrtnikov. Obrtniki so pa imeli v večini slučajev svoje cehovske hiše ali ceha, kjer je bilo prenočišče za popotnike vedno pripravljeno. V teh cehah ali obrtniških domih so se shajali obrtniki tudi k posvetovanjem in tudi k zabavam, katere so si lažje privoščili kakor mi danes. To je bilo še v srednjem veku. V sedanji dobi je pa obrtnik umetno razdvojen in nima nikjer svojega shajališča. Zato je naša naloga, pridobiti si obrtniški hram, katerega smo sedaj obrtniki ravno tako potrebni kakor verniki svoje cerkvice v Afriki. V Srbiji imajo obrtniki 78 svojih domov, v vsej Sloveniji je pa samo eden. Zato pozivam tukajšnji odbor društva, da stremi po uresničenju lastnega obrtnega doma, kjer bodo imeli mojstri, pomočniki in vajenci svoje zatočišče. Naše društvo mora stopiti tudi v stik z obrtnimi društvi drugih banovin in se mora pri njih informirati o kupnih in prodajnih cenah, o davkih, o trošarinah in o vsem, kar zanima obrtniški stan, da se končno izboljša obrtnikov položaj. Vemo, da je trošarina pri nas za vrtnarske predmete 40-krat večja kakor v Zagrebu in takih slučajev je za vsako obrt nešteto, zato mora le obrtnik zastopati obrtnika, ker le on ve, kaj obrtniku manjka in kako se mu lahko pomaga. Moramo si priboriti samoodločbo, takozvano obrtno politiko, katera se že mnogo let izvaja v nam sosednih naprednih državah. Pri nas časopisje obrtnika prezira in se mu ne zdi vredno priobčevati obrtnikovih teženj, dasiravno isto časopisje čaka kakor panter v pragozdu na svoj plen, na obrtniške pare za naročnino in inšerate. To vse nas je privedlo, da smo zbrani v našem obrtnem društvu, katerega izpostavljamo v boj za naš dobrobit in za obrtnikove pravice. Tovariši, oklenite se njega, ker to društvo bo naša rešitev.

Ta govor poln resnic, je izzval dolgotrajno odobravanje in pritrdjevanje poslušalcev.

Nadaljevanje sledi.

Zadruga krojačev in krojačic za sodni okraj Ribnica in Vel. Lašče — za ločene obrtne zbornice.

V nedeljo, dne 17. aprila t. l. se je vršil občni zbor gornje zadruge v novi šoli v Velikih Laščah. Za občni zbor je med obrtništvom vladalo veliko zanimanje ter se ga je udeležilo nad 60 članov. G. načelnik Lenarčič je otvoril okrog

14. ure občni zbor, pozdravil vse navzoče, kakor tudi g. Rebeka, kot zastopnika in zagovornika skupne zbornice za TOI v Ljubljani in g. L. Pičmana, kot zagovornika ločenih zbornic. Na to je prešel g. načelnik na 1. točko dnevnega reda, t. j. načelniško poročilo, ki je bilo jako stvarno in obširno ter razvidno, da je bilo celokupno načelstvo v preteklem letu na svojem mestu in vršilo več kakor svojo dolžnost. G. načelnik je za to tudi žel največje odobravanje. Nato se je prešlo na 2., 3., 4. in 5. točko, t. j.: Volitev novega načelstva, pri katerem je bil ponovno izvoljen za načelnika g. Lenarčič z večino starega odbora. Pri 6. točki dnevnega reda se je razvila precej živahna debata, v kateri so nekateri člani zahtevali, da se zniža letna članarina, posebno pa so vztrajale na tem stališču šivilje, da se njih članarina od krojaških mojstrov sorazmerno zniža, utemeljujoč, da imajo manjše dohodke. V to debato sta posegla poleg članstva gg. Rebek in Pičman in s svojimi priporočili pripomogla, da je ostala članarina tudi nadalje za vsakega člana Din 30 letno. Na to se je prešlo na 7. točko dnevnega reda, to je „O vprašanju sistema zbornic“. O tem je nastala zanimiva debata, v kateri je prvi povzel besedo g. Pičman in v svojem kratkem in mirnem govoru stvarno poročal o dobri strani samostojnih obrtnih zbornic, za kar je žel največje odobravanje navzočega obrtništva. Kot drugi je g. Rebek v svojem govoru brez uspeha skušal dokazati obrtništvu, da so skupne zbornice koristnejše od ločenih ter se pri tem ni mogel — kakor nikdar — vzdržati, da ne bi napadel pravih obrtniških zagovornikov z nelojalnim in demagoškim natolcevanjem. Ravno vsled tega je bilo navzoče obrtništvu popolnoma hladnokrvno napram njemu, kot govorniku. Na to mu je g. Pičman ponovno dokazal, da je bil ravno g. Rebek sam med prvimi, ki je z vso agilnostjo forsiral ustanovitev ločenih zbornic, kar dokazuje že znano dejstvo iz leta 1928, in tudi v letu 1931 je ponovno sodeloval pri akciji, ter se je pri tem žal ugotovilo, da je delal dvostransko. Značilno je, kako gospodje, ki prihajajo od zbornice na agitacijo, oblastno nastopajo in če vidijo, da obrtništvu njihovega usiljevanja ne mara, grozijo z razpustom občnih zborov itd. Prepričani smo, da ni v soglasju z zakonom, da prihajajo na občni zbor ene in iste osebe kot nekaki komisarji in agitatorji za zbornice. Odgovor obrtništva na to postopanje je bilo, da se je večina izrekla za samostojno obrtno zbornico.

DROBNE VESTI

Zanatska banka kraljevine Jugoslavije a. d. bode na kupon svojih delnic št. 2 izplačevala po Din 11.— za komad počenši od 25. aprila t. l. Izplačilo kuponov se bo vršilo:

pri centrali v Beogradu, Pašićeva ulica 8. pri glavni podružnici v Zagrebu, Frankopanska ulica 5a, pri podružnici v Ljubljani, Dunajska cesta 31. in pri podružnici v Sarajevu, Sime Milutinovića ulica 2.

**TUDI OBRTNIK JE ZMOŽEN
PISATI IZ PRAKSE ZA PRAKSO!**

DOBAVE IN LICITACIJE

Naprava inštalacije vodovoda za kasarno v Užici.

Dne 20. maja 1932 ob 11. uri se bo vršila v Inženjerskem oddelku šumadijske divizijske oblasti v Kragujevcu prva ponudbena licitacija za napravo inštalacije vodovoda za kasarno v Užici.

Proračunska vsota znaša Din 57.599,50.

Pogoji so na vpogled v Inženjerskem oddelku na Komandi šumadijske divizijske oblasti.

Kavcijo je treba položiti na blagajni Komande šumadijske divizijske oblasti najkasneje do 10. ure na dan licitacije in sicer: naši državljani Din 3000.—, tuji državljani pa Din 6000.—.

I. štev. 586. Iz pisarne referenta inženjerstva na Komandi šumadijske divizijske oblasti, 14. aprila 1932. leta v Kragujevcu.

Naprava vodovoda Morava-Ravnjak.

Dne 5. maja 1932 se vrši ob 11. uri v Zavodu „Obiličev“ druga ponudbena licitacija za napravo vodovoda Morava-Ravnjak.

Proračunska vsota znaša Din 2.623.965,65.

Pogoji so na vpogled v zavodu „Obiličev“.

Kavcija se položi na blagajni zavoda „Obiličev“ do 10. ure na dan licitacije in sicer Din 132.000.— od naših državljanov.

Pov. R. štev. 590. — Iz pisarne zavoda „Obiličev“.

Gradba vodovoda v Pečigradu, srez Cazinski.

Po rešenju Kraljevske banske uprave v Banji Luki, št. V. 3841 od 28. marca 1932 se bo po Zakonu o državnem računovodstvu vršila v Tehničnem oddelku Higijenskega zavoda v Banji Luki na dan 10. maja 1932 ob 11. uri prva ponudbena licitacija za izvršitev gornjega dela.

Proračunska vsota znaša Din 115.000.—.

Kavcija v iznosu od Din 11.500.— za naše, in Din 23.000.— za tuje licitante, se položi na blagajni Higijenskega zavoda v Banja Luki na dan licitacije do 10. ure.

Pogoji razpisanega dela in njegovo izvršitev so na vpogled v pisarni Tehničnega oddelka Higijenskega zavoda, ali se pa dobe v kompletnem primerku za ceno od Din 200.—.

Kolkovane ponudbe z Din 200.— se izročijo v zapečateni kuverti (omotu) na dan licitacije do 11. ure. Brzobjavne, naknadne in nejasne ponudbe se ne bode upoštevale.

Štev. 2417/32. Iz pisarne Tehničnega oddelka Higijenskega zavoda v Banja Luki od 5. aprila 1932.

Radi pomanjkanja prostora v tej izdaji »Obrtnika«, ne moremo priobčiti vseh doposlanih dopisov. Vsled tega izide naslednja številka »Obrtnika« že naslednji teden, to je v četrtek 5. V. 1932.

Tiskali J. Blasnik nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani Odgovoren Janez Vehar.

Zanatska banka kraljevine Jugoslavije a. d.

Telefon štev. 30—20. 50

podružnica Ljubljana

**Dunajska cesta štev. 31
(hiša Zidarjevih dedičev)**

Glavna podružnica: ZAGREB

Sprejema hranilne vloge z ali brez odpovedi. — Otvarja tekoče in žiro račune. Izdaja kavcije in garancijska pisma.

Rač. pošt. hranilnice št. 14.008.

Centrala: BEOGRAD

Daje menične in kredite v tekočem računu obrtnikom, vsem kreditnim zadrugam, ki posojujejo tudi obrtnikom in lombardira državne vrednostne papirje.

Podruž.: SARAJEVO

Kupuje in prodaja devize in valute za račun obrtnikov in obrtnih kreditnih zadrug. — Izvršuje vse ostale bančne posle.